

#### СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пчелін В.Б. Сутність нормативно-правового регулювання організації адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 106–109.
2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): міжнародний документ від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. Стор. 270.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Пакт Організації Об'єднаних Націй від 16.12.1966 № 995\_043.
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. №46. Стор.13. ст.1449.
6. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
7. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. №24. Стор.9. ст.728
8. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 10.08.2016 №773. *Офіційний вісник України*. 2016. №77. Стор.103. ст.2582.
9. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1455. *Офіційний вісник України*. 2022. №11. Стор.39. ст.584.
10. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1456. *Офіційний вісник України*. 2022. №12. Стор.62. ст.641.

#### **ПОЛЩУК СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ**

курсант, Національна академія державної прикордонної служби імені Богдана Хмельницького

#### **БАБІЧ ОЛЬГА ВАСИЛІВНА,**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
Національна академія державної прикордонної служби імені Богдана Хмельницького

#### **ЛІНГВІСТИЧНА ВЗАЄМОСУМІСНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ У СПІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ З КРАЇНАМИ НАТО**

Сучасна архітектура глобальної безпеки та динаміка збройних конфліктів ХХІ століття диктують нові вимоги до спроможностей національних збройних сил. Перехід від концепції ізолюваного ведення бойових дій до стратегії коаліційної взаємодії в межах колективної оборони НАТО висуває на перший план проблему сумісності. Проте досвід останніх десятиліть, зокрема локальних воєн та масштабних операцій із підтримання миру, доводить:

наявність спільних технічних платформ та ідентичного озброєння не гарантує успіху, якщо між підрозділами існує критичний розрив у розумінні стратегічного та тактичного замислу.

Лінгвістична взаємосумісність сьогодні перестає бути виключно гуманітарним чи освітнім питанням. Вона трансформується у стратегічний імператив, що безпосередньо впливає на летальність підрозділів, їхню маневреність та живучість на полі бою. У багатонаціональному операційному середовищі мова виступає не просто засобом комунікації, а ключовим елементом системи управління військами (C2), що забезпечує єдність зусиль (Unity of Effort) та цілісність інформаційного простору.

Актуальність даної теми зумовлена активною інтеграцією Збройних Сил України до євроатлантичних безпекових структур. В умовах відсічі збройній агресії, коли взаємодія з іноземними радниками, логістичними центрами та підрозділами країн-партнерів відбувається в режимі реального часу, будь-яка мовна двозначність може призвести до стратегічних прорахунків.

Дана робота має на меті розкрити механізми впливу мовної підготовки на ефективність бойового застосування підрозділів, проаналізувати стандарти НАТО у сфері лінгвістичної сумісності та визначити практичні кроки щодо впровадження єдиного понятійного апарату в повсякденну діяльність та бойову роботу військ.

Сучасні збройні конфлікти характеризуються високим рівнем інтеграції різних видів військ та багатонаціональним характером контингентів. У таких умовах концепція Interoperability (взаємосумісності) стає наріжним каменем успіху. Вона традиційно поділяється на технічну (сумісність озброєння та систем зв'язку), процедурну (єдині статuti та протоколи) та людську. Саме лінгвістична взаємосумісність є критичним компонентом «людського фактора».

Лінгвістична взаємосумісність – це здатність військовослужбовців різних країн спілкуватися єдиною, зрозумілою для всіх сторін мовою (здебільшого англійською як робочою мовою Альянсу) з використанням уніфікованої військової термінології. Без цього фундаменту навіть найсучасніша зброя втрачає свою ефективність, оскільки цикл передачі інформації від виявлення цілі до її ураження критично сповільнюється або зазнає викривлень.

Для забезпечення єдиного підходу до оцінки мовних знань у НАТО діє стандарт STANAG 6001. Він визначає рівні володіння мовою (від 0 до 5) за чотирма навичками: читання, аудіювання, говоріння та письмо.

Для ефективного бойового застосування на рівні підрозділів критично важливим є рівень SLP 2222 (Limited Working Proficiency) для сержантського складу та SLP 3333 (Professional Working Proficiency) для офіцерів управління.

Ключовими аспектами стандартизації є однозначність термінів: Використання словника NATO Term (AAP-06) виключає можливість двозначного трактування наказів. Наприклад, термін «Destroy» (знищити) у військовому контексті НАТО має чітко визначений відсоток втрат ворога, який потрібно нанести, що відрізняється від «Neutralize» (нейтралізувати)ж лаконічність: Військова мова НАТО побудована на принципах стислості (Brevity). Це дозволяє передавати складні тактичні ситуації мінімальною кількістю слів, що життєво важливо в умовах активних перешкод у радіоефірі.

Ефективність управління (Command and Control – C2) безпосередньо залежить від швидкості проходження інформації по вертикалі та горизонталі. Лінгвістичні бар'єри створюють так зване «тертя війни» (friction), описане Клаузевіцем, але в інформаційному вимірі.

Оперативними перевагами лінгвістичної сумісності є скорочення циклу OODA: (Observe, Orient, Decide, Act). Командир, який розуміє доповіді партнерів без перекладача, приймає рішення на 30–50% швидше; інтеграція в мережецентричні системи: Сучасні автоматизовані системи управління (ACU), такі як DELTA або закордонні аналоги, використовують англомовні інтерфейси та протоколи обміну даними (Link 16 тощо). Мовна грамотність оператора є запорукою коректного введення даних; мінімізація ризику Friendly Fire: У багатонаціональних операціях швидка ідентифікація «свій–чужий» часто відбувається через голосовий радіообмін. Нечітка вимова або незнання кодових слів може призвести до трагічних помилок.

Окремим аспектом є дотримання процедур Voice Procedure (згідно з АСР-125). Лінгвістична взаємосумісність тут проявляється у впевненому володінні фонетичним алфавітом (Alpha, Bravo, Charlie), стандартними фразами-індикаторами (Prowords), такими як «Roger», «Wilco», «Out», «Over»; методами візуальної та сигнальної комунікації, які дублюють мовні команди.

Коли підрозділ діє в складі багатонаціональної бригади, використання єдиних процедур виклику вогню артилерії (Call for Fire) або запиту на медичну евакуацію (9-Line Medevac) рятує життя. Помилка в одному числівнику через мовний бар'єр може спрямувати снаряд не за тими координатами.

Бойове братерство будується на довірі. Якщо офіцер зв'язку чи командир суміжного підрозділу не може вільно порозумітися з колегами з країн НАТО, це створює відчуття ізольованості та невпевненості.

Лінгвістична компетенція сприяє горизонтальній інтеграції: сержанти різних країн можуть обмінюватися досвідом та координувати дії на місцях без залучення вищого штабу; культурний взаємосумісності: мова є носієм військової культури. Розуміння західного стилю управління (Mission Command), де акцент робиться на ініціативі підлеглого, неможливе без глибокого розуміння мовних нюансів статутів.

Для досягнення реальної, а не паперової взаємосумісності, пропонується:

1. Інтеграція мови в польові навчання: Англійська мова має звучати не в класах, а на полігонах під час відпрацювання тактичних дій.
2. Створення англomовного середовища: Використання стандартних натовських топографічних знаків (APP-6) та маркування на картах виключно англійською мовою.
3. Підготовка «лінгвістичних лідерів»: У кожному відділенні/взводі має бути принаймні одна особа, здатна вести радіообмін за стандартами НАТО.

Отже, лінгвістична взаємосумісність є не просто технічним параметром чи освітньою вимогою, а критичною бойовою спроможністю, яка визначає архітектуру сучасних військових операцій. У контексті глобальної інтеграції та переходу до мережецентричних методів ведення війни, мова стає універсальним інтерфейсом, що забезпечує безперебійне функціонування складної системи «людина–машина–підрозділ».

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. NATO. STANAG 6001. Language Proficiency Levels. Edition 5. NATO Standardization Office, 2011. 28 p.
2. NATO. AAP-06. NATO Glossary of Terms and Definitions. Allied Administrative Publication, 2020. 432 p.
3. Wolf, H. G., Latić, D. Military English. In: *The Wiley Blackwell Encyclopedia of World Englishes*. Wiley-Blackwell, 2025. P. 1–12.

**ПРОЦЮК ТЕТЯНА БОГДАНІВНА**

кандидат економічних наук, доцент  
Національний університет оборони України

#### **ЦЕНТРАЛІЗОВАНА ЗАКУПІВЕЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ МІНІМІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ РИЗИКІВ ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Повномасштабне вторгнення рф в Україну кардинально трансформувало правові умови здійснення системи оборонних закупівель. Україна була змушена перейти від стандартних конкурентних процедур до надзвичайних правових режимів, що зумовило виникнення колізії між двома фундаментальними принципами: оперативністю постачання для потреб оборони та збереженням юридичних запобіжників проти корупції і зловживань.